

Tom 31/2020, ss. 153-164
ISSN 2719-4175
e-ISSN 2449-7975
DOI: 10.19251/ne/2020.31(9)
www.ne.pwsplock.pl

Katarzyna Plewka

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

REGULACJE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA DETALICZNYMI EKSPOZYCJAMI KREDYTOWYMI A JAKOŚĆ TEGO PORTFELA KREDYTOWEGO W POLSKIM SEKTORZE BANKÓW KOMERCYJNYCH W LATACH 2009-2016

**REGULATIONS REGARDING THE MANAGEMENT OF RETAIL CREDIT
EXPOSURES AND THE QUALITY OF THIS LOAN PORTFOLIO IN THE
POLISH COMMERCIAL BANKING SECTOR IN 2009-2016**

Streszczenie:

Celem głównym niniejszego badania jest określenie w świetle teorii i dotychczasowej praktyki interdyscyplinarnego aspektu zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w polskim sektorze banków komercyjnych. Hipoteza badawcza weryfikowana w niniejszym badaniu została sformułowana następująco: wdrożenie w polskim sektorze banków komercyjnych nowych regulacji do-

Summary:

The main objective of this study is to determine in the light of the theory and current practice the interdisciplinary aspect of risk management of retail credit exposures in the Polish commercial banking sector. The research hypothesis verified in this study was formulated as follows: the implementation in the Polish commercial banking sector of new regulations regarding the risk management of retail credit

tyczących zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych przyczyniło się do zwiększenia jakości tego portfela kredytowego. Niniejszy artykuł prezentuje działania, których założeniem było mitygowanie ryzyka kredytowego, wynikającego z doświadczeń kryzysu finansowego lat 2007-2010.

Słowa kluczowe: bankowość, ryzyko kredytowe, regulacje, detaliczne ekspozycje kredytowe.

Kody JEL: G18,G21,G51.

exposures has contributed to the improvement of the quality of this loan portfolio. This article presents activities whose assumption was to mitigate credit risk resulting from the experience of the financial crisis of 2007-2010.

Keywords: banking, credit risk, regulations, retail credit exposures.

JEL codes: G18,G21,G51.

WPROWADZENIE

Kryzys finansowy lat 2007-2010 ujawnił wiele niedoskonałości w funkcjonowaniu sektora bankowego w krajach rozwiniętych. W wielu przypadkach banki przyczyniły się do pogłębiania kryzysu, udzielając kredytów na nadmierną skalę i inwestując w ryzykowne aktywa. Pogorszenie koniunktury gospodarczej spowodowało obniżenie wartości aktywów, wzrost należności zagrożonych, a w konsekwencji konieczność tworzenia rezerw na pokrycie ewentualnych strat. W odpowiedzi na ów kryzys zintensyfikowano działania i opracowano szereg regulacji ostrożnościowych, których celem jest mitygowanie ryzyka bankowego, a w konsekwencji zabezpieczanie stabilności sektora bankowego. Do tego instrumentarium możemy zaliczyć regulacje nadzorcze w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych, które stanowią jeden z istotnych elementów zarządzania ryzykiem bankowym.

Celem głównym niniejszego badania jest określenie w świetle teorii i dotychczasowej praktyki interdyscyplinarnego aspektu zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych w polskim sektorze banków komercyjnych. Hipoteza badawcza weryfikowana w niniejszym badaniu została sformułowana następująco: wdrożenie w polskim sektorze banków komercyjnych nowych regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych przyczyniło się do zwiększenia jakości tego portfela kredytowego.

Motywy podjęcia tego ważnego nurtu badań na gruncie polskim jest silne przekonanie autorki, że możliwe i pożądane jest spełnienie celu poznawczego

oraz celu ściśle praktycznego – stanowiącego, że regulacje w zakresie ryzyka kredytowego wpływają na jakość portfela kredytowego.

1. REGULACJE NADZORCZE W ZAKRESIE RYZYKA KREDYTOWEGO

Banki podlegają szczególnym regulacjom prawnym. Warto jednak zauważyć, że dzieje się tak dopiero od lat trzydziestych XX wieku. Do tego czasu banki były traktowane jak zwykle przedsiębiorstwa i funkcjonowały na takich samych zasadach [Góral, s.23]. Wielki kryzys gospodarczy¹ unaoczniał jednak niezwykle poważne konsekwencje kryzysów bankowych dla całej gospodarki i wymusił na organach państwowych wprowadzenie przepisów, które chroniłyby przed następnymi kryzysami lub choćby minimalizowały ich skutki [Marcinkowska, s.80-81].

W Polsce w latach 2007-2009² odnotowano wzrost udziału kredytów zagrożonych dla detalicznych ekspozycji kredytowych, co było konsekwencją powstania kryzysu finansowego na rynkach światowych w tym okresie. W wyniku kryzysu finansowego dokonano przeglądu i aktualizacji regulacji ostrożnościowych, w tym m.in. w zakresie ryzyka kredytowego. Do takich regulacji możemy zaliczyć rekomendacje opracowane przez Komisję Nadzoru Finansowego, które stanowią m.in. transpozycję prawa europejskiego oraz zawierają zbiór dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem do stosowania przez banki. Do zasadniczych rekomendacji KNF w zakresie ryzyka kredytowego należą: Rekomendację S, J, R, W i H (Tabela 1).

Tabela 1. Kluczowe regulacje w zakresie ryzyka kredytowego

Rok*	Nazwa Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego
2011	Rekomendacja R dotycząca zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowej ekspozycje kredytowe
2011	Rekomendacja J dotycząca zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach
2013	Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie

1 Największy [kryzys gospodarczy](#) w historii [kapitalizmu](#), który miał miejsce w latach 1929–1933 i objął praktycznie wszystkie kraje (oprócz [ZSRR](#)) oraz praktycznie wszystkie dziedziny [gospodarki](#).

2 Wg Raportu o sytuacji banków w 2009 r. Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, udział kredytów zagrożonych dla detalicznych ekspozycji kredytowych w latach 2007, 2008 i 2009 wynosił odpowiednio 4,3%, 3,6% i 5,6%.

2015	Rekomendacja W dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach
2017	Rekomendacji H dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach

* Rok ostatniej nowelizacji rekomendacji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisji Nadzoru Finansowego.

Z uwagi na charakter tych regulacji trudno dokonać ich typologii pod kątem istotności. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę skalę zaangażowania detalicznych ekspozycji kredytowych w aktywach banków do nadrzędnych regulacji można zaliczyć Rekomendację S, J i R, które w swoisty sposób uzupełniają się i z założenia mają stanowić wzmocnienie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym w sektorze bankowym. Zasadnym jest zatem rozpatrywanie tych regulacji w kontekście narzędzi zintegrowanych i kompatybilnych.

Ze względu na istotę, fundamentem stanowiącym ramy dla systemu zarządzania ryzykiem kredytowym jest Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. Rekomendacja ta została opublikowana po raz pierwszy w 2006 roku i od tego czasu była znowelizowana trzykrotnie, w 2008, 2011 i 2013 roku. W wyniku doświadczeń kryzysu finansowego dokonano nowelizacji treści zapisów m.in. w zakresie kwestii kredytów walutowych, długości maksymalnego okresu kredytowania oraz minimalnego wkładu własnego.

Swego rodzaju integralną częścią Rekomendacji S jest Rekomendacja J dotycząca zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach. Pierwotny tekst tej rekomendacji został uchwalony w 2000 roku. Z uwagi na duży udział portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych w portfelach kredytowych banków oraz w związku z niezwykle istotnym gospodarczym znaczeniem tego typu ekspozycji, nieoprawne lub mało ostrożne przyjmowanie przez banki wartości zabezpieczeń hipotecznych, może skutkować wystąpieniem istotnego i trudnego do przewidzenia ryzyka systemowego. W związku z tym, aby ograniczyć skutki potencjalnych sytuacji kryzysowych, banki powinny dysponować możliwie najpełniejszą wiedzą na temat rynku nieruchomości [Rekomendacja J KNF, s.3]. Zasadniczą zmianową znowelizowanego dokumentu było rekomendowanie stosowania statystycznych modeli oceny ryzyka zmiany wartości zabezpieczeń na nieruchomościach w przypadku banków oraz opisanie zbioru cen identyfikujących nieruchomości, które należy gromadzić w bazie.

W kontekście zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych, o których stanowi Rekomendacja S oraz sposobu i jakości gromadzenia danych będących

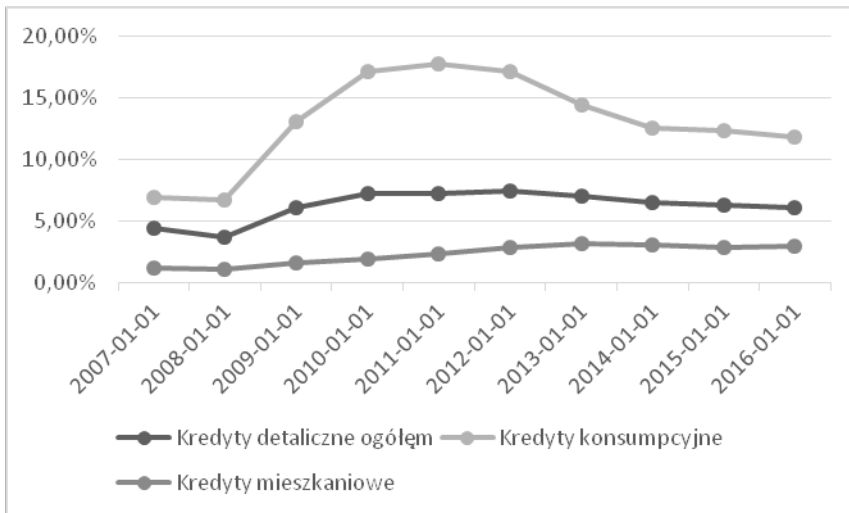
podstawą zabezpieczeń tych kredytów, o których mówi Rekomendacja J, kluczową rolę odgrywa Rekomendacja R, która w swej istocie odnosi się do oceny adekwatności kalkulacji odpisów aktualizujących dla ekspozycji kredytowych i wykorzystywanych w metodzie kalkulacji odpisów aktualizujących wartości wycen zabezpieczeń. Rekomendacja R dotycząca zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe ekspozycje kredytowe stanowi nowelizację rekomendacji wydanej w 2006 roku.

Poza regulacjami, które stanowią trzon dla regulacyjnej architektury zarządzania ryzykiem kredytowym w bankach, w tym zarządzania ekspozycjami kredytowymi istotną rolę odgrywają regulacje ostrożnościowe mające charakter kontrolny dla ustanowionych przez banki procesów. Istotną rolę w tym zakresie odgrywa Rekomendacja H oraz Rekomendacja W. Rekomendacja H dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach stanowi jedno z zasadniczych narzędzi wykorzystywanych przez komórki audytu wewnętrznego, które daje swego rodzaju rękojmię za sprawdzenie poprawności i efektywności procesów zarządzania ryzykiem w bankach. Pierwotny tekst Rekomendacji H został opracowany przez Komisję Nadzoru Bankowego w 1999 r. i od tej pory był trzykrotnie nowelizowany, tj. w 2002, 2011 oraz 2017 roku.

Wobec powyższych regulacji, swego rodzaju ich uzupełnieniem, jest Rekomendacja W dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach. Intencją opracowania Rekomendacji W jest wskazanie bankom dobrych praktyk w zakresie efektywnego procesu zarządzania ryzykiem modeli na wszystkich jego etapach i w konsekwencji poprawy jakości zarządzania ryzykiem modeli oraz wypracowania wysokich standardów rynkowych [Rekomendacja W KNF, s.3]. Ponadto, zgodnie z treścią Wstępu niniejszej rekomendacji, mając na uwadze treść motywu 42 Rozporządzenia CRR oraz art. 77 ust. 1 i 3 CRDIV, Komisja Nadzoru Finansowego wyraża oczekiwanie, że wskutek wdrożenia Rekomendacji i poprawy jakości zarządzania ryzykiem modeli, banki będą podejmowały działania polegające na dążeniu do szerszego korzystania z wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka również w ramach obliczania wymogów kapitałowych na potrzeby regulacyjne, celem zapewnienia większej spójności pomiędzy poziomem wymogów kapitałowych a poziomem ryzyka banku [Rekomendacja W KNF, s.4].

2. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO ORAZ DETERMINANTY WPŁYWAJĄCE NA JEGO KSZTAŁT

Jakość portfela kredytowego banków może być mierzona z wykorzystaniem wielu różnych metod i narzędzi, jednak zasadniczo koncentruje się na ocenie poziomu ryzyka portfelowego, a najbardziej popularnym wskaźnikiem, który na taką ocenę pozwala, jest wskaźnik udziału należności zagrożonych, mierzony jako udział (wyrażony w procentach) należności zakwalifikowanych do kategorii zagrożonych w należnościach ogółem [Stefański, 2015, s.551], określane także jako wskaźnik NPL (ang. *non-performing loan*). Jakość portfela kredytowego w polskim sektorze banków komercyjnych w latach 2007-2016 przedstawia Wykres 1.

Wykres 1. Udział należności zagrożonych od sektora niefinansowego w bankach komercyjnych w latach 2007-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

W literaturze przedmiotu istnieje wiele opracowań, w których podjęto próbę określenia wpływu czynników endogenicznych i egzogenicznych na jakość portfela kredytowego. Wnioski z przeprowadzonego przeglądu literatury umożliwiają dokonanie zdefiniowania katalogu głównych czynników, które istotnie wpływają na jakość portfela kredytowego. Katalog czynników egzogenicznych przedstawiono w Tabeli 2.

Tabela 2. Makroekonomiczne determinanty ryzyka kredytowego

Czynnik objaśniający	Zmienna objaśniana		
	wskaźnik NPL	kredyt/PKB	wskaźnik NPL
	wpływ dodatni		wpływ ujemny
Ceny akcji			Nkusu [2011], Beck, Jakubik, Piloiu [2013], Castro [2013]
Dynamika realnego PKB			Salas-Fumás, Saurina [2002], Jiménez, Saurina [2005], Zeman, Jurča [2008], Khemraj, Pasha [2009], Ali, Daly [2010], Espinoza, Prasad [2010], Louzis, Vouldis, Metaxas [2010], Nkusu [2011], Beck, Jakubik, Piloiu [2013], Castro [2013], Klein [2013]
Indeks zmienności rynku kapitałowego (VIX)	Espinoza, Prasad [2010], Klein [2013]		
Inflacja	Klein [2013]		
Kurs walutowy	Khemraj, Pasha [2009], Beck, Jakubik, Piloiu [2013], Castro [2013], Klein [2013]		
Stopa bezrobocia	Louzis, Vouldis, Metaxas [2010], Nkusu [2011], Novikov [2012], Castro [2013], Klein [2013]		
Stopa procentowa	Jiménez, Saurina [2005], Zeman, Jurča [2008], Khemraj, Pasha [2009], Louzis, Vouldis, Metaxas [2010], Beck, Jakubik, Piloiu [2013], Castro [2013]	Égert, Backé, Zumer [2006]	
Współczynnik zadłużenia do PKB	Ali, Daly [2010]	Égert, Backé, Zumer [2006]	

Źródło: Wdowiński [2014, s.63].

W ocenie Wdowińskiego należy zauważyć, że te czynniki, w tym przede wszystkim główne zmienne realne, mają wpływ również na powstawanie ryzyka systemowego, stąd ich znaczenie dla analiz ryzyka w sektorze bankowym jest takie istotne. Warto zatem podejmować próby analizy wpływu zmian w koniunkturze gospodarczej na ryzyko kredytowe. Jest to szczególnie interesujący problem w odniesieniu do gospodarki Polski, ze względu na występowanie tradycyjnego kanału kredytowego w transmisji polityki pieniężnej na wzrost

gospodarczy. W tym kanale kluczową rolę odgrywa sektor bankowy, a zmiany stopy procentowej mają silny wpływ na ryzyko kredytowe [Wdowiński, s.64].

Drugim katalogiem czynników kształtujących jakość portfela kredytowego są czynniki endogeniczne, które odnoszą się do charakterystyki danego podmiotu. Katalog czynników endogenicznych zawiera Tabela 3.

Tabela 3. Mikroekonomiczne determinanty ryzyka kredytowego

Zmienna objaśniająca	Zmienna objaśniana: wskaźnik NPL	
	wpływ dodatni	wpływ ujemny
Dynamika kredytów	Salas-Fumás, Saurina [2002], Khemraj, Pasha [2009], Espinoza, Prasad [2010], Klein [2013]	Novikov [2012]
Marża procentowa netto		Salas-Fumás, Saurina [2002]
Stopa zwrotu z aktywów (ROA)		Louzis, Vouldis, Metaxas [2010]
Stopa zwrotu z kapitału (ROE)		Louzis, Vouldis, Metaxas [2010], Klein [2013]
Udział w rynku	Salas-Fumás, Saurina [2002], Jiménez, Saurina [2005]	
Wielkość banku		Salas-Fumás, Saurina [2002], Espinoza, Prasad [2010]
Współczynnik kapitału do aktywów (C/A)		Salas-Fumás, Saurina [2002]
Współczynnik kapitału własnego do aktywów (E/A)		Klein [2013]
Współczynnik kosztów operacyjnych do dochodów operacyjnych	Salas-Fumás, Saurina [2002], Louzis, Vouldis, Metaxas [2010]	
Współczynnik kredytów do aktywów (L/A)	Klein [2013]	
Współczynnik wydatków do aktywów	Espinoza, Prasad [2010]	
Wzrost w sektorze bankowym	Salas-Fumás, Saurina [2002]	

Źródło: Wdowiński [2014, s.63].

Według Kuchcińskiego do przyczyn wewnętrznych wpływających na ryzyko kredytowe możemy zaliczyć:

- proceduralno–systemowe związane z wytycznymi i procedurami bankowymi dotyczącymi udzielania kredytów; czynniki te nazywa się także czynnikami stanowiącymi, które swoim zasięgiem obejmują ustalone warunki i elementy umowy kredytowe, tj. rodzaj kredytu, jego cel i prze-

znaczenie, kwotę kredytu i jego walutę, okres kredytowania,

- wynikające z zaniechań i/lub zaniechań realizacyjnych – związane są z czynnikiem ludzkim i błędami, które popełnia, wynikają z całkowitego lub częściowego zaprzestania przestrzegania ustalonych przez bank zasad oraz występujących lukach w procedurach i regulaminach wewnętrznych. [Kuchciński, 2016].

3. REGULACJE W ZAKRESIE DETALICZNYCH EKSPOZYCJI KREDYTOWYCH JAKO DETERMINANTA WPŁYWAJĄCA NA JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO

Wpływ regulacji na jakość portfela kredytowego banków komercyjnych, jak dotąd, nie był podejmowany w literaturze przedmiotu zbyt często. Do weryfikacji hipotezy badawczej stanowiącej, że wdrożenie w polskim sektorze banków komercyjnych nowych regulacji dotyczących zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych przyczyniło się do zwiększenia jakości tego portfela kredytowego przyjęto następujące zmienne objaśniające: marża kredytowa, wymagane zabezpieczenia, wymagany udział kredytobiorcy w inwestycji oraz maksymalny okres kredytowania. Za uwzględnieniem tych zmiennych przemawiają następujące argumenty. Wdrożone po kryzysie finansowym z lat 2007-2010 regulacje w zakresie ryzyka kredytowego zaostrzyły warunki w zakresie monitorowania i gromadzenia danych dotyczących zabezpieczeń (Rekomendacja J, S), zaostrzyły warunki w zakresie wymaganego udziału kredytobiorcy w inwestycji oraz maksymalnego okresu kredytowania (Rekomendacja S). Marża kredytowa jako zmienna objaśniająca, jest pochodną zmian środowiska regulacyjnego.

W celu ustalenia wpływu zmiennych określających jakość portfela kredytowego, zastosowany następujący model:

$$Y = \beta_0 + \beta_1 \text{MAR} + \beta_2 \text{COLLAT} + \beta_3 \% \text{PART} + \beta_4 \text{MAX_PERIOD}(1)$$

gdzie:

Y – jakość portfela kredytowego banków komercyjnych;

MAR – marża kredytowa;

COLLAT – wymagane zabezpieczenie;

%_PART – wymagany udział kredytobiorcy w inwestycji;

MAX_PERIOD – maksymalny okres kredytowania.

Próba badawcza składa się z zagregowanych danych 27 największych banków komercyjnych w Polsce, w okresie 2009-2016. Dane do badań pochodzą

z raportów GUS i UKNF, oraz są uzupełnione badaniami ankietowymi NBP, których zakres wykracza poza standardową sprawozdawczość finansową. Szczegółowe wyniki modelu regresji liniowej przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Wyniki analizy modelu regresji liniowej

x	Współczynniki	Błąd standardowy	t Stat	Wartość-p	R2
x	x	x	x	x	0,63
Marża kredytowa	-0,007936893	0,001833827	-4,32805	0,000173	
Wymagane zabezpieczenie	0,01855119	0,007132624	2,600893	0,014685	x
Wymagany udział kredytobiorcy w inwestycji	-0,009895165	0,003890191	-2,54362	0,016777	x
Maksymalny okres kredytowania	0,014797169	0,008064907	1,83476	0,077187	x

Źródło: opracowanie własne.

Poziom współczynnika R^2 znajduje się na akceptowalnym poziomie i potwierdza dobrą jakość dopasowania modelu, przy jednoczesnej wyraźniej istotności zmiennych. Otrzymane parametry modelu potwierdzają pogląd, że marża kredytowa, wymagany udział kredytobiorcy w inwestycji, wymagane zabezpieczenie, a także maksymalny okres kredytowania w dużym stopniu determinują jakość portfela kredytowego. Powyższe ustalenia potwierdzają hipotezę o wpływie regulacji w zakresie ryzyka kredytowego na jakość portfela kredytowego banków komercyjnych.

4. WYZWANIA REGULACJI I WPŁYW NA REALNĄ GOSPODARKĘ

Banki działające w sposób efektywny poprawiają dobrobyt materialny (pozycje społeczeństwa), zwiększają dobrobyt konsumentów (pozwalając na korzystniejszy rozkład konsumpcji w czasie) i przyczyniają się do wzrostu produkcji i wydajności w całej gospodarce [Mishkin, 2010]. Jeśli jednak system bankowy funkcjonuje wadliwie, może powodować zahamowanie wzrostu

gospodarczego, a nawet załamanie gospodarcze i prowadzić do niestabilności ekonomicznej [Polański i Woźniak, 2008].

Zaznaczyć należy, że sektor bankowy jako jeden z filarów istotnie wpływa na sytuację gospodarczą kraju. Udział aktywów sektora bankowego w PKB w 1995 roku wynosił 48,8% i charakteryzował się tendencją wzrostową, która w okresie od 1995-2016 r. wynosiła średnio 2,1% rocznie. Przy czym, wg stanu na 31 grudnia 2016 roku udział aktywów sektora bankowego w PKB wynosił 92%.

Zasadniczym problemem w ustaleniu optymalnego kształtu i zakresu regulacji bankowych jest konieczność dokonywania wyboru między tzw. niedoregulowaniem (pobłażliwością regulacyjną) a kosztownym i potencjalnie groźnym przeregulowaniem. W innym ujęciu chodzi o wybór między bezpieczeństwem i efektywnością banków, zapobieganiem upadłości a promocją konkurencji, ale także między stabilnością i rentownością banków a konkurencyjnością systemu bankowego i gospodarki narodowej [Szpringer, 2001].

PODSUMOWANIE

Zagadnienie jakości detalicznych ekspozycji kredytowych jest złożone i wieloaspektowe. Kluczowym elementem tego badania jest architektura regulacyjna, która w sposób istotny kreuje ramy funkcjonowania całego sektora bankowego. Jak wykazano w niniejszym artykule, ukształtowanie tych ram w zakresie ryzyka kredytowego przyczyniło się do poprawy jakości portfela kredytowego banków komercyjnych. Taka sytuacja potwierdza, że wdrażanie regulacji i ich nowelizacja jest niezbędna, szczególnie w warunkach dynamicznie zmieniającego się otoczenia. Podkreślenia wymaga, że kompletne uregulowanie sektora bankowego nie powinno być celem samym w sobie, m.in. ze względu na efekt przeregulowania. Zasadniczym celem powinno być umiejętne, efektywne i na czas dostosowanie regulacji do zmieniającego się otoczenia gospodarczego, a także zapewnienie bezpieczeństwa ekonomicznego, wraz z aktualnymi zagrożeniami sektora bankowego do których możemy zaliczyć m.in. cyberprzestępczość.

Literatura

Góral Lesław. 1998. „Nadzór bankowy”. Warszawa: PWE.

Kuchciński Artur, 2016. „Ryzyko kredytowe w działalności banku”. *Kwartalnik Naukowy Uczelnia Vistula*.

Marcinkowska Monika. 2009. „Standardy kapitałowe banków. Bazylejska Nowa Umowa Kapitałowa w polskich regulacjach nadzorczych”. Gdańsk: Regan Press.

Mishkin Frederic Stanley. 2010. „The Economics of Money, Banking and Financial Markets. 9th ed.”. Boston: Pearson.

Polański Zbigniew, Woźniak Barbara. 2008. „System finansowy w Polsce. Tom 1”. Warszawa: PWN.

Raport o sytuacji banków w 2008 r. UKNF. Warszawa 2009.

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Raport_banki_2008_10241.pdf (dostęp: 31.01.2018)

Raport o sytuacji banków w 2010 r. UKNF. Warszawa 2011.

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Banki_2010_26414.pdf (dostęp: 31.01.2018)

Raport o sytuacji banków w 2012 r. UKNF. Warszawa 2013.

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/RAPORT_O_SYTUACJI_BANKOW_W_w_2012_pdf_34744.pdf (dostęp: 31.01.2018)

Raport o sytuacji banków w 2014 r. UKNF. Warszawa 2015.

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/RAPORT_O_SYTUACJI_BANKOW_2014_12_41472.pdf (dostęp: 31.01.2018)

Raport o sytuacji banków w 2016 r. UKNF. Warszawa 2017.

https://bip.knf.gov.pl/pliki/RAPORT_O_SYTUACJI_BANKOW_2016_59975_tcm6-59975.pdf (dostęp: 31.01.2018)

Rekomendacji H dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach. KNF. Warszawa 2017.

Rekomendacja J dotycząca zasad gromadzenia i przetwarzania przez banki danych o nieruchomościach. KNF. Warszawa 2012.

Rekomendacja R dotycząca zasad identyfikacji bilansowych ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość, wyznaczania odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowej ekspozycji kredytowe. KNF. Warszawa 2011.

Rekomendacja S dotycząca dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie. KNF. Warszawa 2013.

Rekomendacja W dotycząca zarządzania ryzykiem modeli w bankach. KNF. Warszawa 2015.

Stefański Andrzej. 2015. „Struktura firm rodzinnych a jakość portfela kredytowego na przykładzie wybranych banków spółdzielczych”. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H (Oeconomia)*: 551. DOI: 10.17951/h.2015.49.4.549.

Szpringer Włodzimierz. 2001. „Bezpieczeństwo systemu bankowego. Konkurencja czy współpraca”. Warszawa: Twigger.

Wdowiński Piotr. 2014. „Makroekonomiczne czynniki ryzyka kredytowego w sektorze bankowym w Polsce”. *Gospodarka Narodowa* tom LXXXIV/XXV: 63.